

ANALIZA ANKETE

Istraživanje potreba mladih u Petnjici

Projekat „Petnjica bez barijera“

NVO Vis Legis · YouthHubWBT

Petnjica, mart 2026.

Istraživanje je sufinansirano od strane Evropske unije i Ministarstva regionalnog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama Crne Gore. Za sadržaj ovog dokumenta isključivo je odgovorna NVO Vis Legis i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije niti Ministarstva.

1. UVOD

Opština Petnjica jedna je od najmlađih opština u Crnoj Gori, osnovana 2013. godine odvajanjem iz opštine Berane. Smještena u srcu sjeverne Crne Gore, opština se suočava sa nizom razvojnih izazova karakterističnih za ruralne i ekonomski nedovoljno razvijene lokalne samouprave: visokim stopama nezaposlenosti, ograničenom infrastrukturuom, slabim javnim prevozom i iscrpljivanjem demografske baze kroz odliv mladog stanovništva prema većim urbanim centrima i prema zapadnoj Evropi. U takvim okolnostima, mladi — kao nosioci budućeg razvoja zajednice — istovremeno su najranjivija kategorija lokalnog stanovništva.

Ovaj izvještaj nastao je u okviru projekta „Petnjica bez barijera“, koji provodi NVO Vis Legis uz finansijsku podršku Evropske unije i sufinansiranje Ministarstva regionalnog razvoja i saradnje s nevladinim organizacijama Crne Gore, u okviru programa YouthHubWBT. Osnovni cilj projekta jeste jačanje kapaciteta i vidljivosti mladih u Petnjici, unapređenje participacije u donošenju lokalnih odluka te stvaranje uslova za uklanjanje barijera koje omladinu odvajaju od aktivnog uključivanja u zajednicu.

U svrhu prikupljanja pouzdanih i relevantnih podataka o potrebama, prioritetima i barijerama s kojima se mladi u Petnjici svakodnevno suočavaju, u okviru projekta sprovedeno je anketno istraživanje na uzorku mladih uzrasta 15 do 30 godina. Rezultati ovog istraživanja čine osnovu za programiranje projektnih aktivnosti, oblikovanje komunikacijske strategije, kao i za zagovaranje prava i potreba mladih prema institucijama lokalne samouprave. Pored toga, nalazi istraživanja mogu poslužiti kao analitička podloga za pregled i eventualnu dopunu Lokalnog akcionog plana za mlade Opštine Petnjica (LAP).

Izvještaj je strukturiran kroz sljedeće cjeline: metodološke napomene, prikaz i analiza rezultata po pitanjima, zbirni zaključci i preporuke za dalje aktivnosti. Svaka sekcija sažeto interpretira podatke iz ugla relevantnosti za planiranje budućih aktivnosti i politika.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je sprovedeno metodom standardizovanog anketnog upitnika namijenjenog mladima starosti od 15 do 30 godina koji žive ili studiraju na području opštine Petnjica. Upitnik je obuhvatao ukupno 20 pitanja raspoređenih u sedam tematskih cjelina: (A) osnovne informacije o ispitaniku, (B) uključenost i učešće u donošenju odluka, (C) kultura, sport i slobodno vrijeme, (D) potrebe i problemi, (E) poznavanje lokalnog akcionog plana za mlade, (F) barijere i inkluzija, te (G) spremnost za učešće u projektnim aktivnostima. U okviru upitnika kombinovana su pitanja sa višestrukim izborom odgovora i pitanja otvorenog tipa, što je omogućilo prikupljanje i kvantitativnih i kvalitativnih podataka.

Ukupno je prikupljeno 22 do 23 popunjena upitnika, u zavisnosti od broja validnih odgovora po pojedinim pitanjima. Ispitanike su anketirali članovi Omladinske inicijativne grupe formirane u okviru projekta, uglavnom u direktnom kontaktu sa vršnjacima u školama, javnim prostorima i lokalnim okupljalištima. Uzorak je namjeran (prigodni) i ne pretenduje da bude statistički reprezentativan za cjelokupnu omladinsku populaciju opštine. Ipak, geografska i polna raznovrsnost uzorka — 52% ispitanika iz seoskog, 48% iz urbanog područja; 52% muškaraca i 48% žena — daje ovim nalazima značajan indikativni domet.

Obrada podataka vršena je ručnim pregledanjem skeniranih upitnika, uz evidentiranje označenih odgovora po pitanju. Za pitanja s višestrukim izborom izračunat je broj ispitanika koji su označili pojedinu opciju te njihov udio u ukupnom broju validnih odgovora. Za pitanja otvorenog tipa (pitanja 11, 12 i 18) provedena je tematska analiza ručno pisanih odgovora, uz grupisanje u kategorije na osnovu sadržajne sličnosti. Svi podaci obrađeni su anonimno.

Ograničenja metodologije:

- ▶ Veličina uzorka (N=22–23) ograničava statističku snagu nalaza i mogućnost generalizacije.
- ▶ Uzorak je prigodan (ne slučajna), što može unijeti pristranost u korist mladih koji su već u kontaktu s nevladinim sektorom.
- ▶ Dio ispitanika nije popunio sva pitanja, što smanjuje bazu za posmatranje dosljednosti odgovora.
- ▶ Ručno pisani odgovori (pitanja 12 i 18) imali su visok udio bez odgovora (~55–68%), što smanjuje reprezentativnost kvalitativnih nalaza.

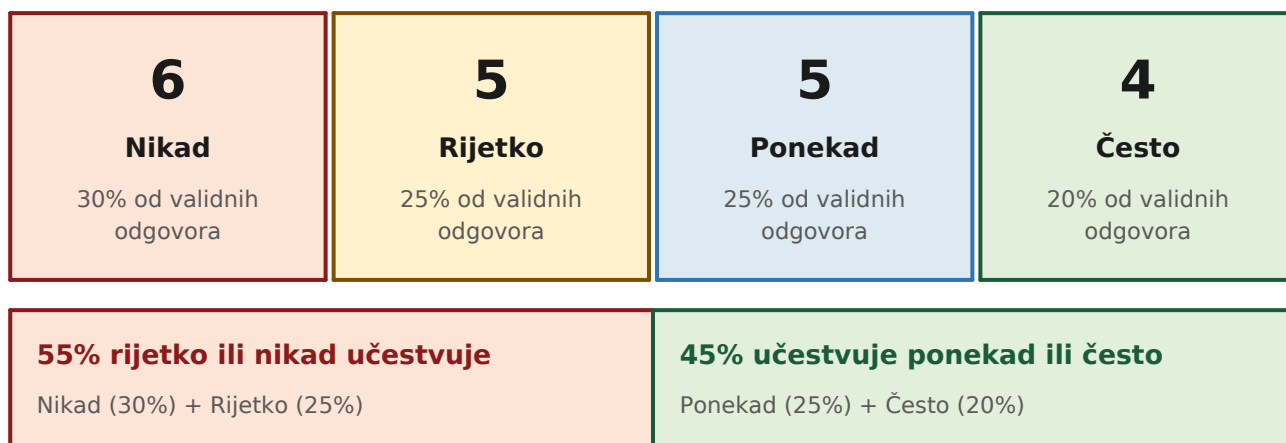
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Pitanja 1–4: Struktura uzorka

Kada je u pitanju struktura ispitanika po mjestu prebivališta, njih 11 (52,17%) bilo je iz sela petnjickog kraja, dok je njih 12 (47,82%) bilo iz urbane zone opštine Petnjica. Tokom istraživanja ispitano je ukupno 23 ispitanika — 11 muškaraca (52,17%) i 12 žena (47,82%) — što govori o ravnomjernoj rodnoj zastupljenosti. Većina ispitanika bila je u starosnom opsegu od 15 do 30 godina, a samo jedan ispitanik bio je stariji od 30 godina. Prema trenutnom statusu: 14 ispitanika (60,86%) su učenici, 4 (17,39%) su zaposleni, 3 (13,04%) su studenti, a 2 (8,69%) su nezaposlena lica.

Pitanje 5: Koliko često učestvuješ u aktivnostima u zajednici?

Na ovo pitanje validne odgovore dalo je 20 od 22 ispitanika. Dominantna kategorija je „Nikad“ sa 6 ispitanika (30%), odmah iza slijede „Rijetko“ i „Ponekad“ sa po 5 ispitanika (25%), dok je „Često“ odgovorilo 4 ispitanika (20%). Posmatrano skupno, 55% mladih navodi da rijetko ili nikad učestvuje u aktivnostima zajednice, nasuprot 45% koji to čine ponekad ili često. Podatak je posebno zabrinjavajući za mlađe ispitanike (15–17 god., status: učenik), dok kategorija „Često“ dominira kod zaposlenih ispitanika.

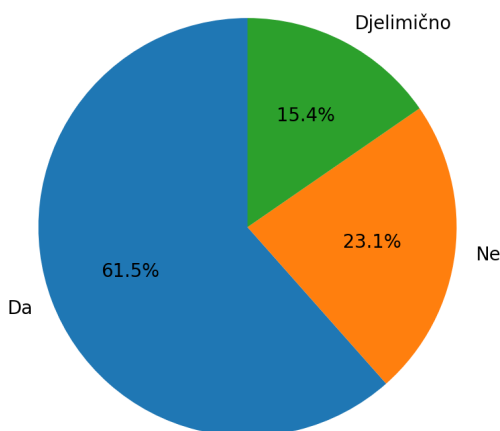


Grafik 4 — Učestalost učešća mladih u aktivnostima zajednice

Pitanje 6: Da li znaš kako možeš kontaktirati nadležnu službu u lokalnoj upravi?

Ukupan broj validnih odgovora bio je 13. Većina ispitanika, njih 8 (61,5%), odgovorila je „Da“, 3 ispitanika (23,1%) navela su da ne znaju, dok su 2 (15,4%) odgovorila „Djelimično“. Ovakvi rezultati ukazuju na potrebu za dodatnim informisanjem i osnaživanjem.

Pitanje 6 – Poznavanje načina obraćanja lokalnoj upravi

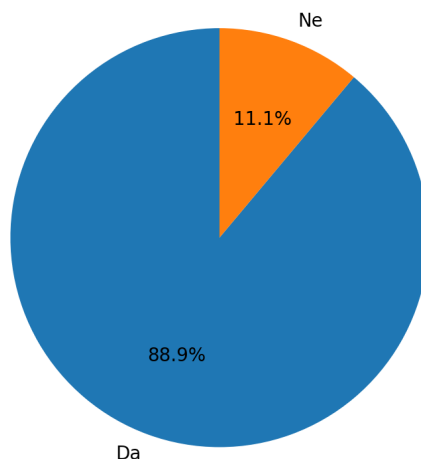


Grafik 5 — Poznavanje kanala za kontakt sa lokalnom upravom

Pitanje 7: Da li si do sada učestvovao/la u aktivnostima namijenjenim mladima?

Od 9 validnih odgovora, velika većina — 8 ispitanika (88,9%) — odgovorila je „Da“, što ukazuje na pozitivno iskustvo i otvorenost mladih za uključivanje u edukativne i društvene sadržaje. Samo 1 ispitanik (11,1%) nikada nije učestvovao u ovakvim aktivnostima.

Pitanje 7 – Prethodno učešće u aktivnostima za mlade

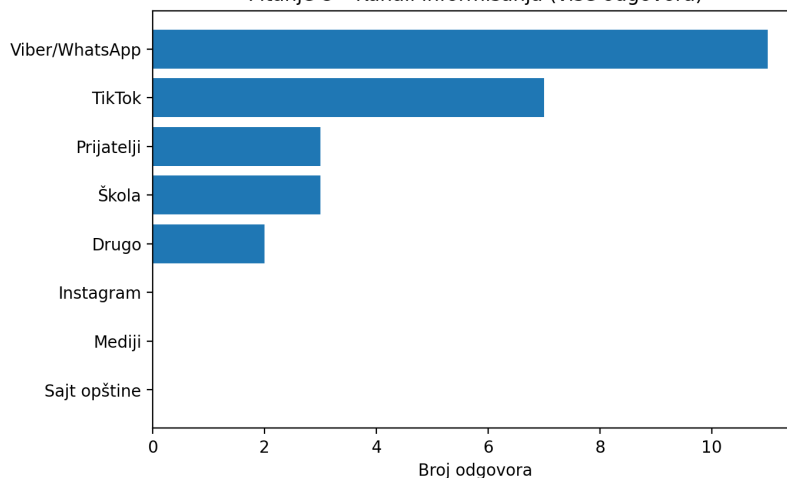


Grafik 6 — Prethodno učešće u aktivnostima za mlade

Pitanje 8: Kako se najčešće informišete o događajima i prilikama?

Od 22 ispitanika, najveći broj — 11 (50,0%) — informiše se putem Viber ili WhatsApp aplikacija. Značajan broj ispitanika, 7 (31,8%), koristi TikTok. Po 3 ispitanika (13,6%) informacije dobija putem škole i prijatelja, dok je 2 (9,1%) navelo druge izvore. Zanimljivo je da nijedan ispitanik nije naveo Instagram kao primarni kanal. Ovi nalazi ukazuju na potrebu usmjeravanja komunikacije ka WhatsAppu/Viberu i TikToku.

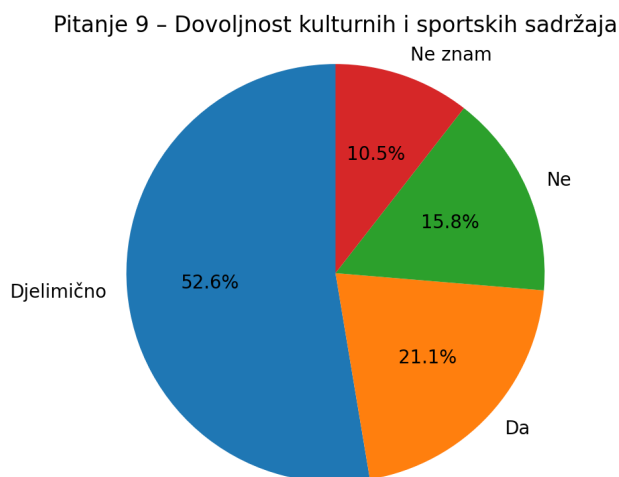
Pitanje 8 – Kanali informisanja (više odgovora)



Grafik 7 — Kanali informisanja mladih

Pitanje 9: Da li u opštini ima dovoljno kulturnih i sportskih sadržaja za mlade?

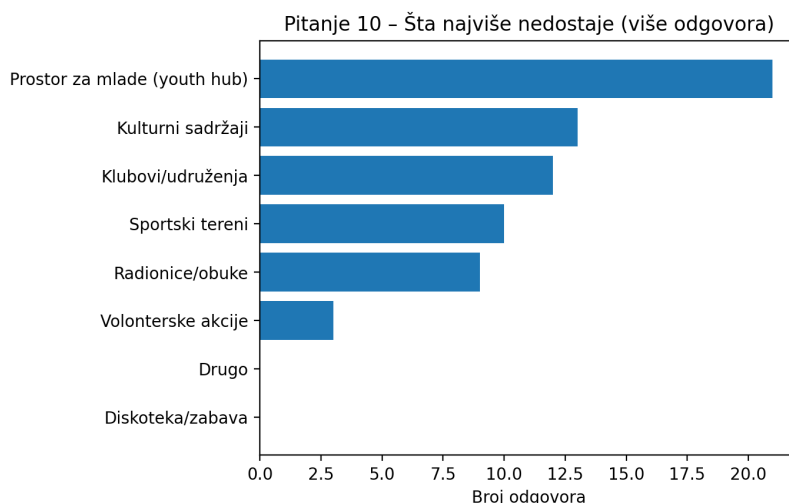
Od 19 validnih odgovora, 10 ispitanika (52,6%) smatra da sadržaja ima djelimično. Pozitivan stav izrazila su 4 ispitanika (21,1%), 3 (15,8%) smatra da nema dovoljno, a 2 (10,5%) odgovorilo je „Ne znam”. Rezultati ukazuju na potrebu za unapređenjem i boljim informisanjem o postojećim mogućnostima.



Grafik 8 — Procjena kulturnih i sportskih sadržaja

Pitanje 10: Šta ti najviše nedostaje — sadržaji/prilike za mlade?

Kao najizraženiju potrebu mladi su istakli prostor za mlade (youth hub) — čak 21 ispitanik (95,5%). Slijede: kulturni sadržaji (13 isp., 59,1%), klubovi i udruženja (12 isp., 54,5%), sportski tereni (10 isp., 45,5%) i radionice/obuke (9 isp., 40,9%). Manji broj, 3 ispitanika (13,6%), smatra da nedostaju volonterske akcije.



Grafik 9 — Nedostajući sadržaji i prilike za mlade

Pitanje 11: Koje aktivnosti bi te najviše privukle?

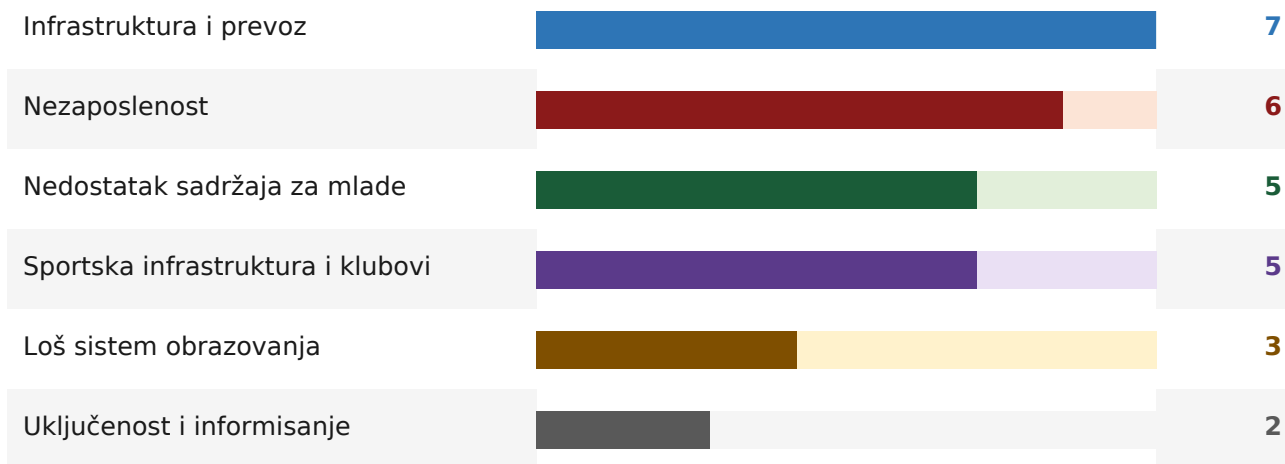
Mladi su najčešće isticali interesovanje za sportske i rekreativne aktivnosti (fudbal, treninzi, fizičke aktivnosti). Značajan broj naveo je i potrebu za druženjem i zabavnim sadržajima. Prisutan je i interes za edukativne radionice i kurseve, dok su kulturne i kreativne aktivnosti manje zastupljene.



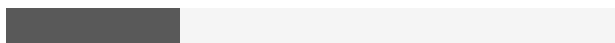
Grafik 10 — Aktivnosti od interesa za mlade

Pitanje 12: Koja su tri najveća problema mladih u Petnjici?

Pitanje je ispunilo 12 od 22 ispitanika (54,5%). Analiza ručno pisanih odgovora identifikovala je pet dominantnih oblasti: infrastruktura i prevoz (7 pominjanja), nezaposlenost (6), nedostatak sadržaja za mlade (5), sportska infrastruktura i klubovi (5), te loš sistem obrazovanja (3). Ruralni ispitanici naglašavaju infrastrukturu i prevoz, dok gradska mladež ističe nedostatak sadržaja.



Ostalo (internet, odliv, muzika)

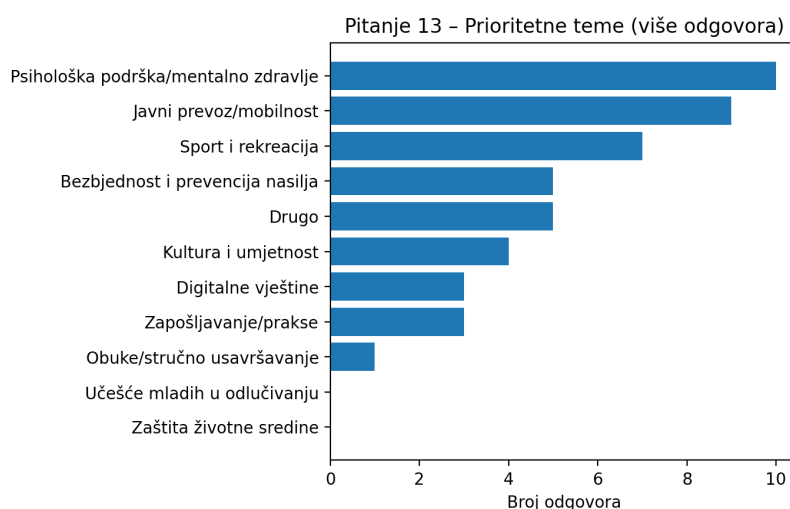


2

Grafik 11 — Najveći problemi mladih u Petnjici (slobodni odgovori, grupisani)

Pitanje 13: Koje teme/oblasti su ti prioritet?

Kao najvažniju oblast mladi su izdvojili psihološku podršku i mentalno zdravlje — 10 ispitanika (45,5%). Slijedi javni prevoz i mobilnost (9 isp., 40,9%), sport i rekreacija (7 isp., 31,8%), bezbjednost i prevencija nasilja (5 isp., 22,7%), kultura i umjetnost (4 isp., 18,2%), te zapošljavanje i digitalne vještine (po 3 isp., 13,6%).

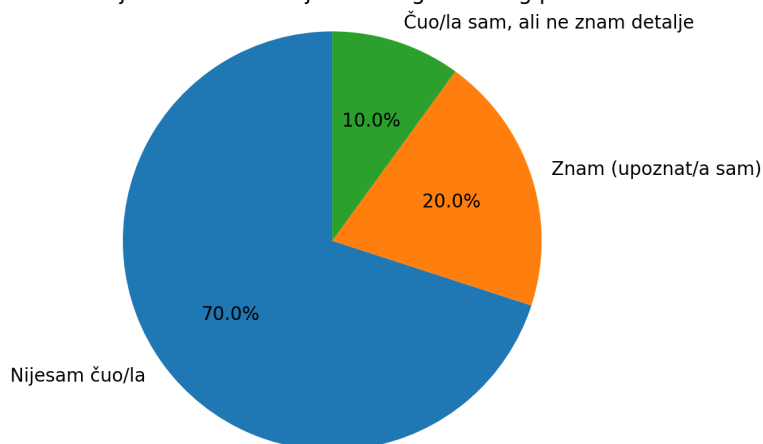


Grafik 12 — Prioritetne teme za mlade

Pitanje 14: Da li si upoznat/a sa Lokalnim akcionim planom za mlade?

Od 10 ispitanika, čak 7 (70%) nije čulo za Lokalni akcioni plan za mlade. 2 ispitanika (20%) upoznata su s dokumentom, dok je 1 (10%) čuo za plan ali ne zna detalje. Ovi nalazi jasno pokazuju potrebu za intenzivnijim informisanjem i promocijom LAP-a među mladima.

Pitanje 14 – Poznavanje lokalnog akcionog plana



Grafik 13 — Poznavanje Lokalnog akcionog plana za mlade

Pitanje 15: Gdje si čuo/la za Lokalni akcioni plan?

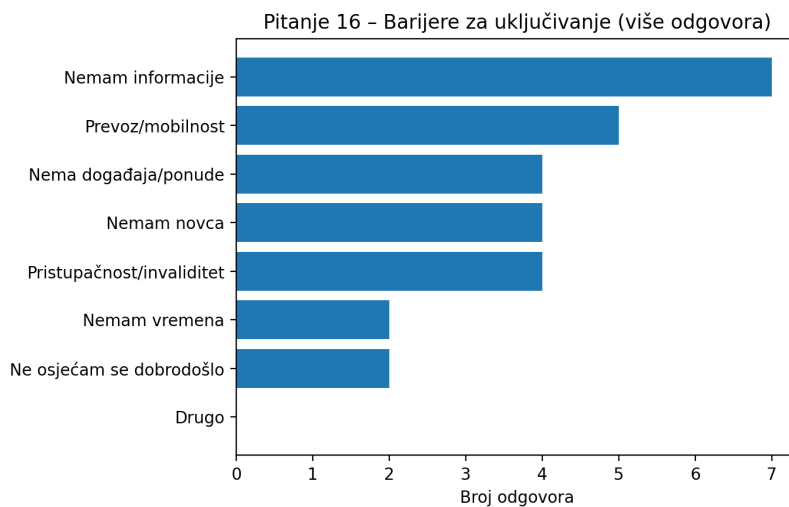
Od 12 odgovora, najveći broj (5) naveo je da je za LAP saznao putem drugih (nespecificiranih) kanala. 3 ispitanika su informacije dobila od prijatelja, a 2 putem NVO. Rezultati pokazuju da se informacije o LAP-u šire uglavnom neformalnim putevima.



Grafik 14 — Kanali kroz koje su mladi saznali za LAP

Pitanje 16: Šta ti najviše otežava da se uključiš u aktivnosti?

7 ispitanika odgovorilo je „ne znam“, 5 navelo prevoz, po 4 ispitanika navela su finansijsku barijeru, pristupačnost objekata i odsustvo događaja, dok su 2 ispitanika navela da se ne osjećaju dobrodošlo. Prevoz i finansije su ključne materijalne barijere, dok informaciona neizvjesnost ostaje dominantna.

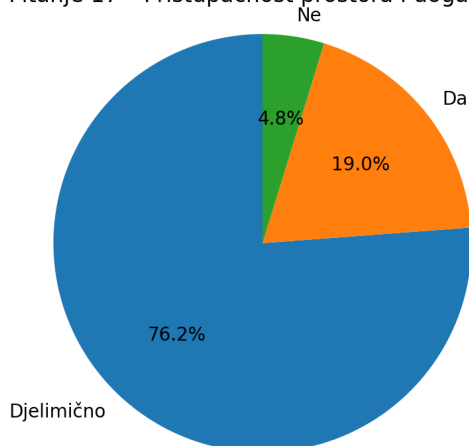


Grafik 15 — Barijere za učešće u aktivnostima

Pitanje 17: Da li su prostori i događaji pristupačni za mlade sa invaliditetom?

Od 21 validnog odgovora, 16 ispitanika (76,2%) smatra da su prostori djelimično pristupačni. 4 ispitanika (19,0%) smatra da su potpuno pristupačni, a samo 1 (4,8%) da nisu. Ovi rezultati ukazuju na potrebu uvođenja standarda pristupačnosti.

Pitanje 17 – Pristupačnost prostora i događaja



Grafik 16 — Pristupačnost za osobe sa invaliditetom

Pitanje 18: Šta je jedna konkretna stvar koja bi odmah poboljšala život mladih?

Na ovo pitanje odgovorilo je svega 7 od 22 ispitanika (31,8%). Dominantna tema jeste ekonomska dimenzija — trojica ispitanika navode veću zaposlenost, finansijsku podršku ili budžet za mlade, pri čemu jedan odgovor glasilo je samo „PARE!!“, što sadrži svu frustraciju

ekonomski marginalizovane omladine. Dva ispitanika istakla su sportski teren, po jedan odgovor upućuje na omladinski centar i na učešće mladih u odlučivanju.

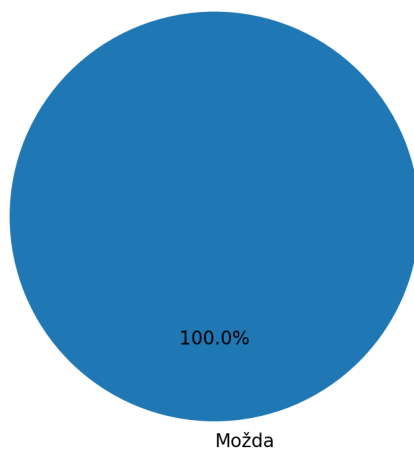


Grafik 17 — Slobodni odgovori na P18 grupisani po tematskim kategorijama

Pitanje 19: Da li želiš da se uključiš u akcije i radionice?

Svi ispitanici koji su odgovorili (16 od 22) odgovorili su „Možda“. Ovaj rezultat ne treba tumačiti kao odbijanje nego kao neodlučnost uz pozitivan potencijal — čak 87% ispitanika dobrovoljno je ostavilo kontakt podatke (Pitanje 20), što snažno sugerije latentnu motivaciju koja čeka konkretnu ponudu.

Pitanje 19 – Spremnost za uključivanje u akcije/radionice



Grafik 18 — Spremnost za učešće u projektnim aktivnostima

Pitanje 20: Kontakt podaci

Kontakt podatke ostavilo je 20 od 23 ispitanika (86,95%), što predstavlja direktan i vrijedan resurs za mobilizaciju i personalizovano pozivanje na buduće aktivnosti projekta.

4. ZAKLJUČCI

Rezultati ove ankete crtaju jasnu i koherentnu sliku položaja mladih u Petnjici: riječ je o generaciji koja živi u zajednici koja nema dovoljno da im ponudi — ni u pogledu sadržaja i prostora za aktivno provođenje slobodnog vremena, ni u pogledu ekonomskih perspektiva, ni u pogledu participativnih mehanizama. Istovremeno, anketa otkriva i značajan latentni potencijal: visoku stopu ostavljenih kontakata (87%), izraženu otvorenost za uključivanje te jasno artikulisane prioritete koji mogu služiti kao konkretna osnova za programsku akciju.

1. Deficit participacije i građanske uključenosti

Najizraženiji nalaz ankete jeste niska stopa učešća mladih: više od polovine ispitanika (55%) nikad ili rijetko učestvuje u društvenim aktivnostima. Taj podatak korelira s time da ~70% ispitanika nikada nije čulo za LAP, a nijedan ispitanik nije učestvovao u javnoj raspravi pred opštinskim organima. Glas mladih nije vidljiv ne zbog nezainteresovanosti, nego zbog informacionog jaza.

2. Hronični nedostatak prostora, sadržaja i infrastrukture

Gotovo jednoglasno (95,5%) mladi identifikuju prostor za mlade kao ključnu potrebu. Tri od pet ispitanika navodi da nema dovoljno kulturnih i sportskih sadržaja, a hijerarhija nedostajućeg: kulturni sadržaji (59%), klubovi i udruženja (55%), sportski tereni (45%) i radionice/obuke (41%). Bez prostora nema programa, bez programa nema participacije.

3. Ekonomska nemoć kao primarni životni pritisak

Nezaposlenost vodi listom najvećih problema (6 od 12 ispitanika na P12). Ekonomska barijera djeluje višedimenzionalno: ograničava mobilnost, smanjuje motivaciju za volonterske aktivnosti i pojačava emigracione tendencije. Ni LAP ni programi zapošljavanja nijesu prepoznati u mlađoj populaciji.

4. Informacioni jaz i nedostatak kanala participacije

„Nema informacija“ je jedna od najpomijanijih prepreka. Paradoksalno, 50% mladih koristi Viber/WhatsApp a 32% TikTok — kanali postoje, ali se ne koriste za informisanje o prilikama. Nijedan ispitanik nije naveo sajt opštine kao izvor, što govori da zvanična komunikacija ne dopire do ciljne grupe.

5. Neodlučnost kao prijelazna tačka, ne kao odbijanje

„Možda“ kao jedini odgovor na P19 nije razlog za pesimizam: 87% ispitanika ostavilo je kontakt, što snažno sugerise da neodlučnost nije indiferentnost nego odraz nedovoljne konkretnosti ponude. Mladi nijesu rekli „ne“ — rekli su „pokaži mi šta nudiš“. Kontakt lista od 20 ispitanika direktan je resurs za mobilizaciju.

5. PREPORUKE

Preporuke su strukturisane u pet strateških oblasti, od kojih svaka odgovara na jedan ili više ključnih nalaza ankete. Prioritizovane su prema hitnosti i izvodljivosti u okviru postojećih projektnih kapaciteta.

01

odgovor
a

Informisanje i komunikacija

- ▶ Uspostaviti stalni kanal informisanja za mlade na Viber/WhatsAppu koji će redovno objavljivati vijesti o aktivnostima, prilikama i LAP-u — u skladu s nalazima Pitanja 8.
- ▶ Kreirati kratke TikTok video-sadržaje (30-60 sekundi) kojima se predstavljaju projektne aktivnosti, otvorene prijave i mjere LAP-a — adresirano mlađim ispitanicima (15-19 god.).
- ▶ Objaviti i vizuelno promovirati LAP opštine Petnjica putem omladinskih kanala, uz konkretan poziv na akciju i kontakt tačku — 70% ispitanika nikada nije čulo za ovaj dokument.
- ▶ U svakom pozivu za učešće jasno navesti šta mladi mogu očekivati, koliko traje i kako se mogu prijaviti.

02

odgovor
a

Programska ponuda i sadržaji

- ▶ Uvesti mjesečni kalendar aktivnosti koji kombinuje top 3 potrebe iz P10: sportski sadržaj, kulturne događaje i edukativne radionice (obuke za zapošljavanje, digitalne vještine).
- ▶ Organizovati barem jednu sportsku takmičarsku akciju (fudbalski/košarkaški turnir) u prvih 60 dana — kao ulazna tačka za mlade koji ne poznaju NVO sektor.
- ▶ Osmisliti program mentorstva i informisanja o zapošljavanju/praksama (ciljna grupa: ispitanici 18-30 god.).
- ▶ Planirati aktivnost posvećenu mentalnom zdravlju kao poseban, održivi modul — 45% ispitanika svrstalo je psihološku podršku među prioritetne teme (P13).

03

odgovor
a

Uklanjanje barijera za učešće

- ▶ Omogućiti prevoz ili nadoknaditi troškove prevoza za učesnike iz udaljenijih naselja — prevoz je naveden kao barijera od 5 ispitanika (P16).
- ▶ Sve aktivnosti realizovati besplatno za učesnike, s eksplicitnom napomenom u komunikaciji, imajući u vidu ekonomsku barijeru iz P16 i P18.
- ▶ Na svakom događaju kreirati toplo okruženje s jasnom dobrodošlicom: 2 ispitanika navela su da se ne osjećaju dobrodošlo kao razlog ne-učešća.
- ▶ Koristiti 'ambasadore vršnjaka' iz omladinske inicijativne grupe za pozivanje, budući da se informacije najčešće šire kroz prijatelje i neformalne mreže.

04

odgovor
a

Infrastruktura i fizički prostor

- ▶ Zagovarati pred Opštinom Petnjica za uspostavljanje omladinskog centra (youth hub-a) — 95,5% ispitanika navelo je prostor za mlade kao ključnu potrebu.
- ▶ Kao privremeno rješenje, urediti i redovno koristiti postojeće javne prostore (sala u centru za kulturu, školska sala, sportski objekat) za projektne aktivnosti.
- ▶ Inicirati, u saradnji s opštinom, sređivanje ili izgradnju sportskih terena u ruralnim područjima.
- ▶ Razviti partnerstvo s opštinom za dugoročno rješavanje infrastrukturnih potreba iz P12 i P18 (putevi, prevoz, internet u ruralnim naseljima).

05

odgovor
a

Aktiviranje i izgradnja kapaciteta

- ▶ U prvih 30 dana kontaktirati sve ispitanike koji su ostavili kontakt (20/22) s personalizovanim pozivom na prvu konkretnu aktivnost, segmentiranom po interesovanjima.
- ▶ Formirati jezgro omladinske grupe od 10–15 aktivnih članova koji će biti osnova za održivost programa i nakon projektnog perioda.
- ▶ Redovno prikupljati povratne informacije od učesnika (kratka anketa od 3–5 pitanja) kako bi se ponuda kontinuirano prilagođavala.
- ▶ Ponoviti anketu o potrebama svakih 12 mjeseci kako bi se pratile promjene i mjerio napredak u odnosu na ovu baznu liniju.
- ▶ Učesnike aktivno uključivati u planiranje sadržaja — mladi koji su odgovorili na P18 ('učešće u odlučivanju') poslali su jasnu poruku da hoće biti kokreatori, ne samo konzumenti.

Istraživanje je sufinansirano od strane Evropske unije i Ministarstva regionalnog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama Crne Gore. Za sadržaj ovog dokumenta isključivo je odgovorna NVO Vis Legis i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije niti Ministarstva regionalnog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama Crne Gore.